

تکالیف وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در برنامه مدیریت گرد و غبار

برنامه های وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در آئین نامه آمادگی و مقابله با آثار زیان بار پدیده گرد و غبار (ریزگرد در کشور مصوبه ۹۳۱۰۶/ت/۴۰۴۱۹ مورخ ۸۸/۵/۶) بعلت اهمیت موضوع و پاسخ به مطالبات و نیازهای جمعیت تحت تاثیر و در مواجهه با گرد و غبار در گروه برنامه های کوتاه مدت قرار گرفته است. لذا تامین نیازهای تجهیزاتی و هزینه های مربوطه در وزارت متبوع پاسخگوی نیاز جمعیت در معرض خطر و مدیریت ریسک و بحران در شرایط وقوع پدیده ریزگردها می باشد.

اقدامات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی شامل دو بخش مدیریت ریسک با رویکرد پیشگیری و کنترل عوامل خطر در شرایط وقوع پدیده گرد و غبار و دیگری مدیریت بحران که با رویکرد افزایش بار بیماریها و عوارض ناشی از مواجهه با ریزگردها در جمعیت شهری و روستائی است ، پیش بینی و طراحی شده است.

الف - مدیریت ریسک با رویکرد پیشگیری و کنترل عوامل محیطی مخاطره آمیز اثرگذار بر سلامت :

فعالیت های مرتبط با کنترل این عوامل شامل چهار محور و ریز اقدامات به قرار ذیل است که عمدتاً در زیر مجموعه معاونت بهداشتی وزارت متبوع قرار می گیرد :

- محور پیشگیری و مراقبت از مواجهه با عوامل آسیب رسان به سلامت : مراقبت و پایش آب

آشامیدنی به جهت پیشگیری از بیماریهای منتقله ، مراقبت و پایش سلامت در مواجهه و استنشاق گرد و غبار ، مراقبت و پایش بهداشت مواد غذایی ، منابع توزیع و انبار نگهداری و وقوع پدیده گرد و غبار و ورود حجم زیاد آن در فضاهاى کشور و نشست این ذرات در شبکه تصفیه منطقه ، ضمن امکان پدیدآوردن آلودگی های ثانویه در منابع آب شرب ، باعث اختلال در فرآیند تصفیه شده لذا کیفیت آب آشامیدنی را تحت تاثیر قرار خواهد داد. کنترل کیفیت آب آشامیدنی به منظور آلودگی ها و پیشگیری از بیماریهای منتقله از آب یکی از وظایفی است که می بایست وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در مدیریت و راهبری ریسک عوامل محیطی مخاطره آمیز ناشی از پدیده گرد و غبار به آن اقدامات تشدیدى انجام نماید.

ورود گردوغبار و آلودگی هوای ناشی از آن ضمن اثر سوء در شرایط اجتماعی و اقتصادی جمعیت متاثر، اثرات سوء بهداشتی ناشی از استنشاق آن را برای مردم بدنبال خواهد داشت لذا در این خصوص رصد نمودن شاخص های مرتبط با استنشاق هوای آلوده ناشی از ذرات در طول دوره های زمانی مختلف ، این امکان را فراهم نمود تا در شرایط وقوع پدیده گرد و غبار پیش بینی افزایش و بروز بیماران و مشاهده عوامل آسیب رسان به سلامت را بگونه ای در منطق مختلف

داشت که امکان خدمت رسانی و پلسخ به نیازهای بهداشتی درمانی جمعیت شهری و روستائی فراهم گردد.

در شرایط وقوع پدیده گرد و غبار خصوصاً در مناطق گرمسیری کشور ، نشست ذرات بر روی خطوط انتقال نیرو اثر گذاشته و نقاط مختلف شهری و روستائی را با قطعی مکرر برق مواجه خواهد کرد. این واقعه خصوصاً در مراکز نگهداری ، سردخانه ای ، انبارها و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی ریسک فساد پذیری مواد غذایی ، با تاکید بر نقاط گرمسیری کشور به همراه خواهد داشت لذا به جهت مراقبت و حفظ امنیت مواد غذایی در سطح عرضه و مقابله با بیماریهای منتقله از غذا ، لازم است وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی اقدامات تشدیدي در این خصوص اعمال نماید.

محور تجهیز و ظرفیت سازی مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستان ها به منظور پوشش خدمات

در شرایط ویژه گرد و غبار :

افزایش بار بیماریهای منتقله از آب و غذا ، افزایش بار بیماریهای قلبی ، ریوی و نظایر آن یکی از جنبه های مهم وقوع پدیده گرد و غبار می باشد که برای حفظ و مراقبت از سلامت جمعیت آسیب دیده و پاسخگوئی به مطالبات و نیازهای درمانی و بهداشتی جمعیت شهری و روستائی ، لازم است وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مطابق با این نیاز از امکانات و تجهیزات لازم برخوردار بوده و پوشش خدماتی مطلوبی را برای درمان و مراقبت مردم بکار گیرد. لذا این محور در گروه مدیریت ریسک با رویکرد مقابله با اثرات سوء ناشی از بروز پدیده گرد و غبار خصوصاً در ۱۹ استان آسیب پذیر از منابع تولید گرد و غبار با منشاء داخلی و خارجی ، قرار دارد. تجهیزات و ظرفیت سازی در مراکز بهداشتی درمانی شامل موارد ذیل می باشد: (۱) تجهیز آزمایشگاه و امکانات تشخیصی کیفیت آب شرب و بسته بندی شده ، (۲) تجهیز وسایل سنجش آلاینده های هوا ، استقرار نظام اطلاع رسانی و واکنش سریع در مواجهه با گرد و غبار و استنشاق هوای آلوده و بروز خشکسالی ، (۳) تجهیز امکانات سیار و ثابت درتشخیص آلودگی های میکروبی ، شیمیائی مواد غذایی در سطح عرضه و انبارداری ، (۴) تجهیز آزمایشگاه های تشخیص پزشکی به روش های سریع آزمایشی بصورت ثابت و سیار برای بیماریهای عفونی منتقله از آب و غذا ، (۵) تجهیز و مراقبت از زنجیره سرد واکسن و داروهای حساس ، (۶) تجهیز و پوشش خدمات تشخیصی و مراقبتی بیماریهای ناشی از خشکسالی ، استنشاق گرد و غبار و گرمزدگی

- محور آموزش و اطلاع رسانی در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی : کلیه اقدامات وزارت بهداشت و آمادگی لازم نیروهای کارشناسی و همچنین آگاه سازی جمعیت متاثر از وقوع پدیده گرد و غبار بگونه ای که با این بلیه چگونه برخورد کنند تا با کمترین اثرات سلامتی همراه باشد مربوط به این محور می باشد .

ب - مدیریت بحران شرایط ویژه وقوع گرد و غبار در حوزه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی : در شرایط وقوع گرد و غبار بدلیل آنکه گروه کثیری از جمعیت کشور (بالغ بر ۳۸ میلیون نفر) در جمعیت شهری و روستائی در محدوده کوتاهی از زمان پدیده گرد و غبار ، واکنش نشان داده و علائم و عوارض ناشی از استنشاق هوای آلوده در آنها مشهود شده و یا بدلائل غیر مستقیم ناشی از این واقعه دچار بیماریهای منتقله از آب و غذا شده اند که بار مراجعین به مراکز بهداشتی درمانی و بیمارستان ها افزایش یافته لذا اقدامات درمانی متناسب با این افزایش بیماران و تامین اقلام داروئی ، تجهیزات درمانی از اولویت های وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی بوده و لازم است پوشش خدمات در حد مطلوبی به درخواست کنندگان ارائه گردد. اقدامات دراین بخش عمدتاً در زیرمجموعه فعالیت های معاونت درمان وزارت متبوع قرار دارد :

محور درمان و مراقبت از بیماران مبتلا به بیماریهای ناشی از مواجهه با گرد و غبار : همانطور که در این بخش به آن اشاره رفت ، سیل مراجعان به مراکز بهداشتی درمانی ، مرکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی و بیمارستان ها در شرایط وقوع پدیده گرد و غبار ، چالشی است که وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی را تهدید می کند یکی از جنبه های آن خسارات تحمیلی و افزایش هزینه های مرتبط با درمان و مراقبت از آسیب دیدگان و دیگری ارتقاء ، بهبود و پوشش قابل قبول خدمات مراکز بهداشتی درمانی ، پایگاه های اورژانس و بیمارستان های مستقر در سطح ۲۰ استان و در خدمت گیرندگان می باشد. این اقدامات شامل : ۱) مراقبت و درمان ناشی از بیماریهای منتقله از آب و غذا (۲) مراقبت و درمان بیماریهای ناشی از استنشاق گرد و غبار و مواجهه با خشکسالی و گرمزدگی (۳) مراقبت و درمان بیماریهای مزمن و غیر واگیر متاثر از گرد و غبار و خشکسالی است.

جدول پیوست معرفی شده محورهای برنامه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی برای برنامه پنجم توسعه کشور می باشد. که لازم است بودجه پیشنهادی برای اقدامات تعیین شده در مدیریت ریسک و بحران حوزه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور از بودجه سنواتی طرح جامع مقابله با گرد و غبار مصوب مجلس شورای اسلامی ، تامین می گردد.